

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku R. S.
przy uczestnictwie M. T.
o stwierdzenie nabycia spadku po E. P.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2016 r.,
na skutek zażalenia wnioskodawcy
na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 22 kwietnia 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Ł. uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 9 czerwca 2014 r., sygn. akt I Ns (...) i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Uchylając postanowienie Sąd Okręgowy powołał art. 386 § 4 k.p.c., uznając nie rozpoznanie przez Sąd Rejonowy w ogóle istoty sprawy, w której chodziło o określenie przez sąd spadku kręgu spadkobierców, w szczególności odnośnie do ważności pozostawionego testamentu z dnia 2 lipca 2010 r. na podstawie art. 945 § 1 pkt 1 k.c.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego wnioskodawca R. S. zarzucił Sądowi naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 386 § 4 w związku z art.

13 § 2 k.p.c. w sytuacji zgłoszenia zarzutu nieważności testamentu dopiero na etapie postępowania odwoławczego, a zatem bez możliwości rozpoznania zarzutu przez Sąd pierwszej instancji, „gdyż stosownie do treści art. 945 § 2 k.c. uczestnik M. T. nie powołał się na inną przyczynę nieważności testamentu niż tę, określoną w art. 945 § 1 pkt 1 k.c.”. Wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na zażalenie uczestnik wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 4 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie orzeczenia wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy uzasadnił zastosowanie powołanego przepisu nierozpoznaniem w ogóle istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji. Chodziło w szczególności o nieokreślenie kręgu spadkobierców, a obowiązek zbadania tego wymaga od sądu z urzędu art. 670 k.p.c. To stanowiło też istotę postępowania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku.

Jednakże zarzuty zażalenia należy uznać za trafne, gdyż Sąd Okręgowy odniósł się do sprawy bardzo formalnie. Z ustaleń tego Sądu wynika, że w postępowaniu przed pierwszą instancją sądową nie zostały przeprowadzone dowody dotyczące ważności testamentu w sytuacji wskazania okoliczności, które tę ważność podważają. Jednak okoliczności, których te dowody miałyby dotyczyć zostały wskazane dopiero przed Sądem drugiej instancji. Postępowanie dowodowe wymagało zatem ewentualnego uzupełnienia, a nie prowadzenia go od początku. Tym samym nie można stwierdzić, aby zostały spełnione przesłanki określone w art. 386 § 4 k.p.c.

Wprawdzie zatem w konsekwencji nie została rozpoznana istota sprawy, ale rozpoznanie to należy obecnie do Sądu Okręgowego, w ramach rozpoznawania apelacji uczestnika postępowania. Jeżeli występuje potrzeba uzupełnienia postępowania dowodowego w zakresie, w którym okoliczności wymagające

udowodnienia zostały wskazane dopiero w postępowaniu apelacyjnym, to nie można obciążać sądu pierwszej instancji zarzutem nierozpoznania istoty sprawy, dającym podstawę do zastosowania art. 386 § 4 k.p.c.

Z tych względów należało uznać zasadność wniesionego zażalenia i na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. zaskarżone postanowienie uchylić.

jw

r.g.